

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือ ไม่มีผู้ดูแลหรือผู้ด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรคสาม “การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นับได้ว่าเป็นกฎหมายที่แสดงเจตนารมณ์ในการยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการประกันสิทธิและโอกาสทางการศึกษาการประกันคุณภาพของการให้บริการทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนคนพิการ จำเป็นต้องจัดการศึกษาในรูปของการจัดการเรียนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิการได้รับการศึกษาทัดเทียมกับคนทั่วไปในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดและสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคลในฐานะเป็นเอกลักษณ์บุคคลเป็นสำคัญ คนพิการแต่ละคน แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ อย่างเด่นชัดและมีความต้องการบริการการศึกษาที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากแต่เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ก็คือการส่งเสริมให้คนพิการแต่ละคนสามารถพัฒนาไปได้เต็มที่ตามศักยภาพของตน มีคุณธรรม จริยธรรม ภาคภูมิใจในตนเองและสามารถดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์และบรรลุปเป้าหมายดังกล่าวและต้องคำนึงถึงมโนทัศน์ 3 ประการ

ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ คือ สภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) ภาวะปกติ (Normalization) และการเรียนร่วม (Mainstreaming) (คารณี อุทัยรัตนกิจ, 2538 : 13)

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความแตกต่างกันทั้งระดับความรุนแรงและลักษณะความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจและพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน จึงต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและรอบคอบในกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งจำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับเด็กทั้งด้านจุดมุ่งหมายทางการศึกษา รูปแบบของหลักสูตร การวางแผน ในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติและการประเมินการใช้หลักสูตร กระบวนการดังกล่าวนี้สำหรับเด็กพิเศษต้องจัดทำในลักษณะของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ส่วนการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 2-3) สอดคล้องกับเบญญา ชลธารันนที (2546 : 2) กล่าวว่า โรงเรียนต้องตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่พิการหรือมีความบกพร่องโดยมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล นอกจากนี้การวิจัยกรณีศึกษาโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : ข) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อนำสู่การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการบนหลักสิทธิมนุษยชน สรุปสาระสำคัญไว้ข้อหนึ่งระบุว่า

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการของคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา ว่าด้วยการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 125 - 126)

1. ให้สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับผู้เรียนแต่ละบุคคลโดยมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษา ครูการศึกษาพิเศษหรือนักวิชาการ รวมถึงผู้เรียนกรณีผู้เรียนสามารถเข้าประชุมได้

2. คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 2.1 จัดให้มีการประเมินระดับความสามารถในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

- 2.1 จัดให้มีการประเมินระดับความสามารถในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
 - 2.2 จัดประชุมวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล กำหนดระดับความสามารถ กำหนดเป้าหมายระยะยาว 1 ปี จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การประเมินผล และผู้รับผิดชอบ
 - 2.3 จัดประชุมเพื่อประเมิน ทบทวน ปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
 3. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลประกอบด้วยข้อมูล ดังต่อไปนี้
 - 3.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 3.2 ข้อมูลด้านการศึกษา
 - 3.3 การวางแผนการจัดการศึกษา
 - 3.4 ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
 - 3.5 คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
 - 3.6 ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน
 4. ในการส่งต่อผู้เรียนที่จบการศึกษาแต่ละระดับหรือย้ายสถานให้สถานศึกษานำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพิ่มประวัติ และเพิ่มสะสมงานนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาต่อไป
 5. หลักเกณฑ์ที่ใช้ในสถานศึกษาทุกรูปแบบและระดับ ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนซึ่งผู้เรียนลงทะเบียนในสถานศึกษานั้น
- แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงเป็นหลักฐานองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษรายบุคคล ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้พิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีขึ้น
- จากความเป็นมาของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลดังกล่าวมาแล้วครุในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และส่งรายละเอียดเพื่อขอรับบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ตามกฎกระทรวง ให้กับเด็กพิการมายังศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 โรงเรียน จำนวน 350 ชุค ในจำนวนดังกล่าวจัดทำถูกต้อง สมบูรณ์ จำนวน 85 ชุค คิดเป็นร้อยละ 24.28 ซึ่งอยู่ในระดับน้อยมาก จากการตรวจแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล พบว่า ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เท่าที่ควร โดยเฉพาะในหัวข้อการวางแผนการจัดการศึกษา วิเคราะห์ปัญหา การตั้งจุดประสงค์ ที่สอดคล้องกับศักยภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการ พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (เอกสารแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ปีการศึกษา 2550) ผู้วิจัยในฐานะที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล ตามคำสั่งศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ 158/2550 จึงมีความสนใจที่จะ พัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของครู โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้สามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ได้อย่าง ถูกต้องตามความต้องการจำเป็นพิเศษเพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนเด็กพิการ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของครู โรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของครู โรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยคือ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 โรงเรียน

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วมของจังหวัดกาฬสินธุ์ 25 โรงเรียน จำนวน 480 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้จากครูโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของ จังหวัดกาฬสินธุ์ โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 50 คน เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรโดยวิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม แต่ละโรงเรียน ดังนี้

2.2.1 หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน

2.2.2 ครูที่รับผิดชอบเด็กพิการ จำนวน 1 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) กิจกรรมในการพัฒนาครูโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม

3.1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

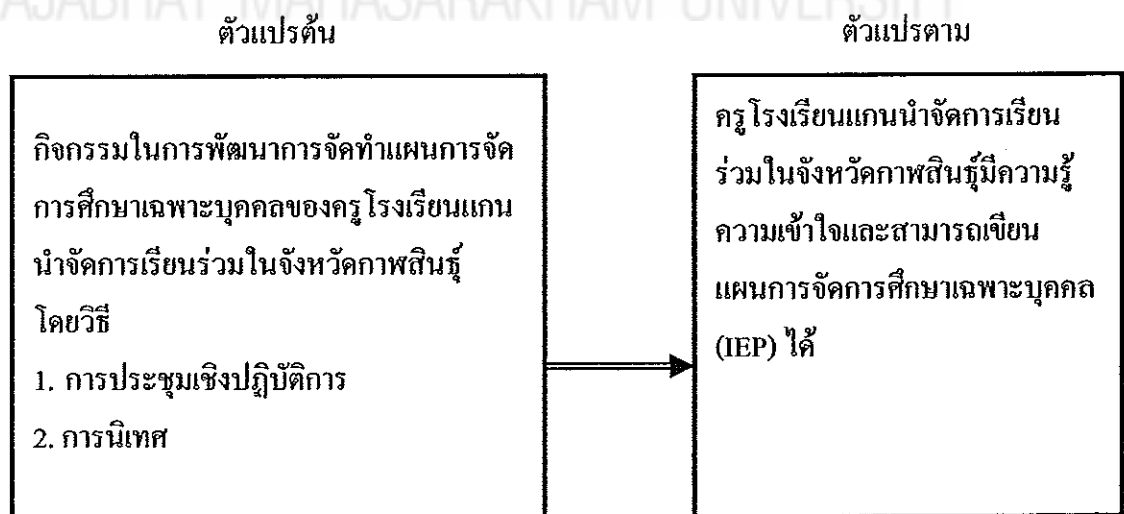
3.1.2 การนิเทศ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ครูโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลของครู โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของครูโรงเรียน
แกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษาดังนี้

1. การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
ของครูโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยกิจกรรมการประชุม
เชิงปฏิบัติการและการนิเทศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมี
ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการประชุมของกลุ่ม
บุคคลเพื่อพัฒนาหรือฝึกฝนให้มีความรู้ความเข้าใจและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้
คำปรึกษาเพื่อให้ผลการประชุมบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

1.2 การนิเทศ หมายถึง การแนะนำให้คำปรึกษาช่วยแก้ปัญหา การกำกับ
ติดตามของผู้วิจัยในด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยใช้แบบบันทึกการ
นิเทศและแบบสัมภาษณ์

2. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)
หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ
ของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและ
ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) หมายถึง
แผนการสอนที่จัดทำขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการแต่ละคน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเป้าหมายระยะยาวที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ
บุคคล

4. การเรียนร่วม (Mainstreaming) หมายถึง การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาใน
ระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถ
รองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

5. หัวหน้างานวิชาการ หมายถึง รองผู้อำนวยการ หรือ ข้าราชการครูที่ได้รับ
การแต่งตั้งและมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียน
แกนนำจัดการเรียนร่วมของจังหวัดกาฬสินธุ์

6. ครูที่รับผิดชอบเด็กพิการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการมอบหมาย จากผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้รับผิดชอบสอนเด็กพิการชั้นเรียนร่วมใน โรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมของจังหวัดกาฬสินธุ์

7. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1, 2 และ 3 ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนแกนนำใน การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการศึกษาโดยจัดในรูปแบบของการจัด การเรียนร่วมตามความต้องการจำเป็นพิเศษและศักยภาพของแต่ละบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของครู โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สูงสุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY